

H
K
V
S

ČESKOSLOVENSKÝ JUNÁK

HLAVNÍ KAPITANÁT VODNÍCH SKAUTŮ

informační oběžník vodních skautů

KAPITÁNSKÁ POŠTA

ČTĚTE, STUDUJTE A SEZNAMUJTE ČLENY ODDÍLU

KP č. 7/1969

III. LESNÍ ŠKOLA VODNÍCH SKAUTŮ

Z pověření obou náčelnictev dívčího i chlapeckého kmene Českého Junáka uspořádal Hlavní kapitanát vodních skautů se sídlem v Praze III. lesní školu vodních skautů a skautek. Celostátní III. lesní škola vodních skautů se uskutečnila v romantickém okolí malého půvabného městečka Světlé nad Sázavou ve dnech 3. až 16. srpna 1969. Přípravou této lesní školy se pravidelně zabýval HKVS ve svých pracovních schůzích a přípravné práce probíhaly podle časového plánu. Škoda, že celkovou přípravu, zejména vlastní technicko-hospodářskou část, narušilo neočekávané onemocnění zástupce vedoucího lesní školy bratra Jiřího Zacha. Přes toto neočekávané narušení přípravy III. LŠ, díky nezměrné obětavosti ostatních členů HKVS, byla vodácká lesní škola dobře připravena. Umístění III. LŠ do Světlé nad Sázavou vycházelo z možnosti zajištění celodenního stravování pro účastníky a instruktory ve školní jídelně Zemědělské školy. Nebylo proto nutné zajišťování potravin, nebylo nutno vařit a shánět hospodářskou družinu pro tyto práce.

Cestující vlakem, nebo autobusem a nahodilí chodci byli najednou překvapeni úhledným táborem účastníků III. LŠ na protilehlém levém břehu řeky Sázavy 2 km po toku od města Světlé. Na zelené loučce ohraničené zalesněným údolním svahem a stříbřitou řekou vyrostlo 23 stanů a učebna.

Přes tuto půvabnost krajiny nebylo umístění III. LŠ vodních skautů příliš šťastné a vhodné. Malý vodní stav řeky nedovoloval vodní výcvik v přílehlém prostoru tábora a tak vznikaly příliš velké časové ztráty - přesuny k zámeckému rybníku na plavání a nad jez ve Světlé nad Sázavou na pádlování. Pro umístění příští lesní školy je proto nutné vyhledání nového výhodnějšího místa.

Stravování v jídelně Zemědělské školy bylo vynikající. Účastníci byli plně spokojeni jak kvalitou tak kvantitou. Personál kuchyně byl velmi ochotný a milý. Ubytování ve vlastních stanech HKVS a ve vypůjčených stanech pražského 33. oddílu vodních skautů kapitána Hejzlara bylo dobré a plně vyhovující.

Přes velkou rozdílnost stáří přihlášených účastníků lesní školy se podařilo v průběhu školy vytvořit dobrý a sourodý kolektiv. Pro vlastní výuku byl nespornou nevýhodou příliš nízký věkový průměr

účastníků. Někteří mladí si často proto pletli pojem letních stanových táborů oddílů s pojmem lesní školy.

Úroveň dřívějších frekventantů lesních škol vodních skautů vlivem většího stáří byla zajisté vyšší. Vlivem tohoto nízkého věkového průměru účastníků byla rovněž kázeň nižší ve srovnání s dřívějšími LČ vodáků. Projevovala se malá pracovní ochota, zejména v oblasti manuální práce. Každá přidělená rukodělná práce a úkol bylo nutno neustále instruktory sledovat a soustavně organizovat. U dívek se markantně projevovala malá zručnost při rukodělných pracích. Dnešní účastníci projevovali málo vlastní iniciativy, snahy a důvtipu.

Tato skutečnost je jistě vyvolána vlivem násilného přerušení činnosti Junáka před dvaceti lety. Přerušeni činnosti přineslo sebou zákonitě celou řadu těchto problémů. V první řadě byl násilně přerušena přirozený růst a výběr člunařů, kormidelníků, lodivodů, přístavných a kapitánů a tak i vybraných nejlepších z nejlepších pro účast v lesních školách. Přirozeně kvalita a úroveň tehdejších účastníků lesních škol vodních skautů byla vyšší a lepší, zejména v oblasti skautské ideové výchovy.

Uplynulých dvacet let značně poznamenalo výchovu mládeže. Rozvoj výrobních sil a společnosti u nás i ve světě negativně ovlivnil charakterové a morálně-volní vlastnosti dnešní mládeže. Mladí lidé si příliš zvykli na pasivní přijímání vědomostí prostřednictvím sdělovacích prostředků, zejména televize. Příliš rychle se přizpůsobila skutečnosti, že jim vyspělá společnost vše připravuje a dává. Předpokládají, že jim vše musí dospělí a vychovatelé připravit, zajistit a nejsnazší cestou předat. Pod vlivem uplynulých dvacet let si někteří mladí účastníci setřeli názorový rozdíl mezi skautinkem a trempinkem a podle toho se chovají a vystupují.

Pozornost při výuce a přednáškách byla značně různorodá a přímo úměrná věku a duševní vyspělosti účastníků. Většímu zájmu se jistě těšily přednášky s praktičtější náplní, praktická výuka plavání a pádlování, než teoretické přednášky.

Na základě těchto zkušeností musí HKVS pro příští lesní školu vodních skautů sjednotit věkový limit /minimální stáří stanovit na 17 let/.

Všichni instruktoři přistupovali ke svému odpovědnému úkolu s velkým pocitem zodpovědnosti. Všichni se na své přednášky pečlivě připravovali již v Praze. Většina přednášek byla zpracována písemně a jsou součástí připravované odborné příručky vodních skautů. Všichni splnili veškerá očekávání a svého úkolu se zhostili na výbornou.

Vedoucím III. LŠ byl osvědčený lesoškolák bratr Josef Štok. Svého náročného úkolu, jak ve vlastní přípravě, tak ve vlastním průběhu školy se zhostil velmi dobře a zasluhuje plné absolutorium. Dal lesní škole vodních skautů nezištně vše, co mohl dát ze svých bohatých skautských a vodáckých zkušeností. Byl všem dobrým rádcem, pomocníkem a příkladem opravdového skauta.

První koedukovaná III. LŠ vodních skautů, přes kázeňský přestupek 6 účastníků, potvrdila, že je i do budoucna koedukace možná. Je však nutné od samého začátku lesní školy vybudování oddělených táborů chlapců a dívek. Výuku a přednášky praktické i teoretické lze vésti společně. Jen volný čas nebo plánovaný večerní program vésti odděleně. Všichni jsme byli mile překvapeni přátelským duchem, který panoval mezi chlapci a dívkami. Toto prostředí zjemňovalo chlapce, kteří se stali rytíři a ochránci dívek.

III. lesní školu vodních skautů navštívilo mnoho delegací a hostů. Účastníci mohli mezi sebou uvítat milovaného náčelníka chlapeckého kmene bratra Dr. Rudolfa Plajnera, místostarostu Ústřední rady bratra Ing. Marhoula, člena náčelnictva chlapeckého kmene a zástupce vodních skautů bratra Navrátila, člena organizační rady bratra Ing. Vaňka, místonáčelníka pověřeného vedením odborů lesních škol v náčelnictvu chlapeckého kmene bratra Grimma, zástupce revizní komise bratra Ing. Charváta, delegaci skautů a skautek z Havlíčkova Brodu, Plzně, Prahy, Teplic v Čechách, Kostelce nad Labem, Mladé Boleslavi, Nymburka a další bratry a sestry. Lesní školu rovněž navštívili filmaři a známý sportovec otec Jandera.

III. lesní škola vodních skautů byla dobrou průpravou 39 účastníků /27 chlapců a 12 dívek/ pro jejich další skautský a vodácký život v oddílech. Přinesla jistě mnoho kladných i záporných poznatků všem frekventantům i instruktorům. S přihlédnutím k časové realitě, že šlo o první lesní školu vodních skautů po dvaceti letech, musíme hodnotit tuto III. LŠ jako velmi dobrou /v daných poměrech/. Jistě optimálně splnila veškeré předpoklady a úkoly na ní kladené.

Když vedoucí III. lesní školy vodních skautů bratr Josef Štok vytrhl symbolickou sekeru vodáckých lesních škol z táborového polena na důkaz ukončení školy a dal poslední povel k sejmutí státní vlajky ČSSR a vlajky HKVS, nezůstalo mnoho očí opravdu suchých a myšlenky všech instruktorů a bratra Štoka se nesly daleko, do neznáma další IV. lesní školy vodních skautů.

Josef Heřmánek - Medvěď

VŠEM KAPITÁNŮM A KAPITÁNKÁM

V tomto pro všechny kapitány a kapitánky vodáckých oddílů informativním článku bych chtěl shrnout poznatky, které získal instruktorský obor na III. lesní škole vodních skautů, konané ve dnech 2. až 16. srpna 1969 ve Světlé nad Sázavou. Hned v samém začátku článku jest upozorniti všechny bratry a sestry, že zde uvedené poznatky jsou poznatky všeobecné, získané pozorováním celého kolektivu posluchačů bez ohledu na některé jedince, na které se následující výtky třeba přímo nevztahují. Přál bych si, aby kapitáni a kapitánky si dobře tento článek přečetli a sebekriticky přezkoušeli poměry ve svých oddílech. Myslím, že při skutečně sebekritickém postoji jak vůči své osobě tak i vůči svému oddílu mi dáte za pravdu a pokud nikoli, jsem ochoten kdykoli s Vámi o těchto věcech veřejně diskutovati na stránkách Kapitánské Pošty. Abych Vás dlouho nezdržoval přejdu raději ihned k samému jádru věci.

- 1/ Nástupy do trojstupu, do trojřadu a k vlajce se děly liknavě. Na povel "Pozor" řada jedinců klidně ještě chodila neb docela ještě mluvila a panika a hluk, který následoval po povelu "V trojstup nastoupit" bych Vám přál viděti. Nechci, aby naše mládež byla podrobena prušáckému drillu, protože to bychom jí vnucovali něco co sami nechceme, ale musíte sami uvážiti, že se Vašemu oddílu naskytne určité reprezentační příležitosti, kdy právě vzorné a ukázněné vystoupení oddílu ukazuje jeho vysokou úroveň a jistě by nebylo příjemné, aby Váš oddíl budil dojem zmateného a neukázněného hloučku.
- 2/ Nástupy a výstupy z pramic se děly podobným způsobem jak uvedeno pod bodem 1/, jen s tím rozdílem, že mužstvo pramic se chovalo při tomto výkonu, promínte mi termín, který o tom užijí, jako hejno štěbetajících a hašteřících se vrabců. Ani jedna družina nedovedla v prvních hodinách nastoupiti řádným a tichým způsobem, takže tento jednoduchý výkon musel býti nacvičován, ač bychom se mohli právem domnívati, že jest všeobecně používán. Mnozí z Vás se budou snad domnívati, že se jedná o pouhé panáčkování, ale musím je předem upozorniti, že se zásadně jedná o otázku lodní kázně, aby posádky si předem uvědomily, že na lodi je velitelem jen a jen kormidelník, jehož rozkazu jest v každém okamžiku ihned uposlechnouti. Nezapomente, že lodní kázeň jest vedle znalosti plavání hlavní zárukou bezpečnosti lodi a bezpečnosti posádky.
- 3/ Otázkou samou pro sebe byly povely. Velením k různým nástupům byli pověřováni jednotliví posluchači, kteří z počátku veleli tak potichu a nesměle, že je nikdo nebral vážně. Přece jest hlavní zásadou povelu, aby byl hlasitý a svým tónem si vynutil pozornost a provedení

povelu. Z velícího musí sršet energie a sebevědomí a nikoli ostych a bázeň. Ještě hůře dopadly povely na lodích, kdy většina velících kormidelníků doslova své povely kunkala a každý užíval svých speciálních povelů na lodi. Když tato babylonská směs povelů byla posluchačům vytknuta, cítili se dotčeni a vinili HKVS, že dosud neprovedlo unifikaci lodních povelů. Na to jim byla předložena Kapitánská Pošta a v ní příslušné články, v kterých jest zavedena unifikace lodních povelů. Většina prohlásila, že kapitáni je s obsahem KP neseznamují a jednotlivá čísla KP jim nepůjčují. Domnívám se jistě právem, že tento uvedený postup některých kapitánů jest nesprávný a nevede rozhodně ku zkvalitnění vodáckého výcviku, který jest přece tak žádoucí. Když již kapitán pro nedostatek času sám nemůže prováděti vodácký výcvik prakticky jest jeho povinností, aby o metodice pádlování, uveřejněné v KP, náležitě instruoval kormidelníky, pověřené vedením vodáckého výcviku neb jim aspoň zapůjčil KP, aby tak nedocházelo k živelnému výcviku podle fantazie jednotlivých kormidelníků, kteří vzhledem k svému mládí sami nemají dosti potřebných zkušeností. Tímto postupem dochází v některých případech i k zásadním chybám, které si posádky osvojí a těžko se již jim odnaučují. Nesprávným pádlováním dochází k tomu, že vydaná energie neodpovídá výsledku jízdy, ale hlavně může vésti i k určitým tělesným obtížím a dokonce i k tělesným deformacím.

- 4/ Co soudíte o tom, když rodiče přivezou na tábor Lesní Školy svého syna nebo dceru /budoucího lesoškoláka/ a chtějí mu postavit stan? Podle mého mínění jsou tomu zvyklí ze stavění letního tábora oddílu. K tomu bych chtěl připomenouti, že dobrý vůdce jest ten, který dovede jednati s mládeží i s dospělými a dovede vychovávat nejen mládež, ale i jejich rodiče.
- 5/ S tím úzce souvisí další poznatek. Na většině posluchačů bylo na první pohled viděti, že sekyra, pila, kladivo, pilka, dláto a jiné podobné předměty jsou pro ně zcela nezajímavé a zbytečné. U mnohých bylo viděti, že tyto předměty mají poprvé v ruce a často byl přímo strach, aby se těmi předměty neporanili. Domnívám se proto, že právě tato neznalost manuálních prací jest jednou z příčin tak pomalého růstu lodního parku ve vodáckých oddílech. Věnujte proto větší pozornost rukodílným pracím a neovládate-li je sami prakticky, pozvěte si některého kutila z řad rodičů, který by neudělal, ale ukázal a poradil. Speciálně upozorňuji kapitánky oddílu na tuto závadu, protože se vyskytovala markantně u přítomných posluchaček.
- 6/ Otázka zpěvu skautských písní jest podle získaných zkušeností velmi závažnou a hodně zanedbávanou otázkou výchovnou v oddílech. Posluchači neznali ani pořádně Junáckou hymnu a Skautskou večerku, ještě

tak polovinu slok z písně Stály baby u vesnice a Poštorenská kapela a tím to končilo. Krásné národní písně české a moravské upadly v úplné zapomnění a jen tu a tam se ozvala nesměle některá moderní píseň / odposlouchaná z radia - televize - magnetofonu/, nesměle ovšem jen z toho důvodu, že zpěváci neznali pořádně slova veršů písně, byť velmi jednoduchých, jako ----- noří ----- hoří ----- upadá ----- zapadá a podobně. Máme přece již vydány skautské zpěvníky a proto doporučuji kapitánům i kapitánkám, aby v dlouhých zimních večerech se svým oddílem trpělivě nacvičovali naše krásné písně.

- 7/ Zarážející byl postoj posluchačů k přírodě a neznalost vodního rostlinstva a zvířeny, když právě katastrofální stav vody v Sázavě odhaloval mnoho tajemství vodních tůní. Družiny, postupující lesem podle azimutu, svým hlasitým štěbetáním byly již z velké dálky slyšitelné, jistě k velké nespokojenosti obyvatel lesa. Cožpak posluchači nikdy neslyšeli v oddíle, jak se má skaut v lese chovati? Láska k přírodě a její ochrana patří mezi příkázání junáckého zákona.
- 8/ Nakonec jsem si nechal tu nejdůležitější věc a to jest junácká mravní výchova. Budete jistě se mnou plně souhlasiti, když prohlásím, že ten, kdo nosí junácký kroj, mluví o junácké myšlence a junáckých ideálech, není ještě skautem. Skautská výchova není přece jen choditi na výlety, míti letní tábor, uměti si v přírodě uvařiti jídlo a zakládati ohniště, semafor, morseovka, hledání pokladu, odhady vzdálenosti a výšek apod., ale hlavní její základ jest přece v mravní výchově a mravní výchova není jen znalost odříkání junáckého slibu a znalost odříkání junáckého desatera, ale také a hlavně podle nich se chovati a žíti. Tam hlavně by se měl v první řadě zaměřiti směr Vaší práce. Nikoli forma, ale duch. Slova junáckého slibu a desatera proměníte ze slov v život ducha Vám svěřené mládeže. Abych mluvil v dnešní terminologii: realizujte junácký slib a desatero do každodenního života mládeže. Víím, že tento úkol jest pro Vás velmi těžký. Většina z Vás neprošla žádnou junáckou výchovou a proto Vám doporučuji, abyste s junáckou výchovou začli nejdříve sami u sebe. Studujte veškerou dostupnou junáckou literaturu, přemýšlejte o ní a sami v duchu junáckých zákonů žijte. Až sami pochopíte vznešené ideály skautského hnutí, bratrství, touhu po míru, rovnost mezi lidmi, lásku k lidem a k přírodě, budete sami dobrými skauty a budete dobře vychovávat mládež k prospěchu národa a vlasti. Znovu a důrazně Vám kladu na srdce: ne forma, ale duch.

✓ Přečetli jste snad moje kázání trpělivě a budete se snad domnívat, že vidím příliš černě. Ale mohu Vás ujistiti, že se dívám velmi reálně. Nepíši o kladech, pozorovaných na III. Lesní Škole vodních skautů

a bylo jich hodně. Nepokládám však za nutné o nich psát, protože podle mého mínění jsou pro posluchače LŠ samozřejmé. Nutno však vždy zveřejnit zápory, aby si je každý uvědomil a podle toho zařídil svou další práci. Lesní Škola byla nejen školou pro posluchače, ale i pro mne a pro celý instruktorský sbor. Po skončení Lesní Školy provedl celý instruktorský sbor včetně mně přísnou sebekritiku práce na Lesní Škole, aby na příští Lesní Škole byla zjednána náprava v chybách, kterých jsme se dopouštěli.

Všem kapitánům a kapitánkám doporučuji provést přísnou sebekritiku vlastní osoby a práce, kritiku vlastního oddílu, aby Vaše další práce byla vedena v duchu skautského hnutí. K této práci Vám přeji z plného srdce hodně zdaru.

ŠTOK v.r.

hlavní kapitán vodních skautů

Ing. Zdeněk Hájek

VÝCVIKOVÉ POKYNY PRO IV. ČTVRTLETÍ 1969

Čtvrté čtvrtletí znamená v oddílech i přístavech začátek nového výcvikového roku. Dle toho zaměříme a připravíme program oddílu i mužstev /družin/.

A. Všeobecný skautský program zaměříme na tyto body:

- 1/ Doplníme oddíl nováčky buď úplnými nebo odrostlými vlčaty a žabičkami. Neběreme do oddílu starší děti než 13 leté.
- 2/ Snažíme se, aby mužstva byla přibližně stejně silná. Nedáváme nováčky všechny do jedné družiny, a to i přes nepopulární přeřazení starších skautů a skautek z jedné družiny do druhé.
- 3/ V tomto období přinutíme nováčky, aby se sžili a stmelili s původním oddílem.
- 4/ Pokud nastoupili noví kormidelníci, věnujeme jejich výcviku značnou pozornost a v práci jim pomáháme. Vždyt hlavně na nich leží tíha skautské kvality oddílu.
- 5/ Pokud je dobré počasí, zaměřujeme program na výlety do okolí /pokud není dost lodí/ a nebo na výlety po vodě.
- 6/ V předvánoční době provedeme eventuelně hru po městě a snažíme se, aby oddíl poznal historii a kulturní památky svého města.
- 7/ Za každou cenu prohlubujeme skautskou výchovu tak, aby se idea skautinku dostala v oddíle na vyšší úroveň.

8/ Ze členů, kteří již nejsou v normálních družinách a z oddílu neodešli, vytvoříme družinu starších skautů nebo skautek a vychováváme si z nich své zástupce a pokračovatele ve funkci kapitána a kapitánky.

B. V rámci vodáckého výcviku doporučujeme zaměřit program na tyto body:

- 1/ Při dobrém počasí se snažíme u nováčků začít s výcvikem pádlování. U ostatních zkvalitňujeme způsoby pádlování a provádíme výcvik na vytrvalost, která je jistě po táboře v oddíle na výši.
- 2/ Nezapomínáme ve výcviku nováčků opakovat nástupy a výstupy z lodě.
- 3/ Při výcviku vyžadujeme přesné povely na lodích dle Metodiky vodáckého výcviku, jak je uvedl hlavní kapitán br. Štok v KP.
- 4/ I vodácký výcvik ponecháme hlavně na kormidelnicích, s kterými celý podzimní program nejdříve prodiskutujeme a odsouhlasíme.
- 5/ Nezapomínáme na úroveň plavání, hlavně u nováčků a doporučujeme pravidelné návštěvy zimních plováren.
- 6/ Rovněž opakujeme záchranu tonoucích a první pomoc třeba jen v teorii.
- 7/ Před vlastní zimou provedeme řádnou údržbu lodí a uložíme lodě k přezimování do loděnic. Framice můžeme uložit volně, ale řádně je zajistíme proti nepohodě.

J. Štok

BUDETE STAVĚTI PLACHETNICI

Řada vodáckých oddílů skautských, umístěných přímo neb aspon v blízkosti větších vodních ploch jako jsou přehrady, jezera neb rybníky, má pochopitelnou touhu postavit si nějakou loď, která by sama jezdila a jejich zraky jsou upnuty hlavně na plachetnici: Zje v plachetnice, uhánějící s větrem o závod, vysoký stěžen, bílé plachty naplněné větrem, jest po každé stránce zjev jak vysoce sportovní tak vysoce estetický. Vždyt ještě dnes každý objektivní námořník musí přiznati, že po stránce estetického vzhledu předčí plachetnice každou motorovou loď. Sportovní plachetnice nakloněná pod tlakem větru a větrem nadmuté plachty v krásné geometrické zaoblení činí z ní vodní krasavici a není proto divu, že při pohledu na takovou krasavici, uhánějící po vodní hladině, zabuší každému vodáku srdce a ozve se touha státi se jejím vlastníkem.

Ovšem od touhy ke splnění uplyne vždy nějaký čas a právě v tomto čase jest dobře si vše rozmysleti nejen pro nejbližší dobu, ale také

na delší dobu dopředu. Vedoucí oddílu musí dobře zvážit vlastní výcvikovou situaci v oddíle, tj. ovládá-li mužstvo již dostatečně základní výcvik na pramici, kanoi neb kajaku, má-li v oddíle dostatečný počet mužstva ovládající velmi dobře práci se dřevem neb jiným moderním stavebním materiálem a má-li oddíl dostatečný finanční fond na stavbu poměrně drahé plachetní lodě. To jsou tři základní hlediska, která nutno velmi reálně zvážit, ale nutno i přihlížeti k následujícím okolnostem, jako:

- 1/ nebude stavba plachetnice brzditi činnost oddílu v jeho junáckém životě?
- 2/ bude možno stavbu prováděti v místnosti
- 3/ bude možno pro plachetnici postaviti ježka a tohoto umístiti ve vodě u břehu
- 4/ v záporném případě bude možno plachetnici umístiti v loděnici
- 5/ nevzniknou kvůli užívání plachetnice v oddíle rozbroje
- 6/ a možná jiné okolnosti podle místních poměrů bude nutno bráti v úvahu

Teprve po náležitém a skutečně reálném rozvážení všech výše uvedených momentů se rozhodnete buď pro nebo proti. Rozhodnete-li se proti, jste bez práce a starostí, rozhodnete-li se pro, nastane nejdříve problém, kterou plachetnici si postavíte a potom shánění materiálu, peněz a ještě více práce a dalších a dalších starostí. Jsem přesvědčen, že rozhodně nebudete stavěti plachetnice R-řídny podle RORC ani podle JOG, ale vyberete si plachetnici, vhodnou pro mládež skautského věku a vhodnou též pro naše vodní a povětrnostní poměry a že tuto plachetnici budete stavěti sami. Skaut jest šetrný a pracovitý a hlavně oddíl nebude míti dostatečných finančních prostředků na zakoupení hotové plachetnice.

V důsledku toho bude oddíl nucen vybrati plachetní loď cenově dostupnou, stavebně nenáročnou. Taková loď byla již vytvořena v roce 1947 v Anglii, typu Cadet. Jest to plachetnice speciálně konstruovaná pro mládež, která splňuje tři základní požadavky: cenově přístupná, vhodná pro amatérskou stavbu a díky svým uzavřeným komorám bezpečná. O výborných vlastnostech této plachetnice mluví její rozšíření, neboť jen v posledních třech letech bylo SSSR, Polsku, Německu, Anglii, Maďarsku, Španělsku a Itálii postaveno více jak 5.000 těchto lodí. Plachetnice jest konstruována tak, že jest možno jí používat jako normální říční člun, poháněný pádly, neb po oplachtění lze s ní plachtiti na řekách, jezerech, přehradách i na moři. Vzhledem k svým dvěma uzavřeným komorám pluje při úplném zalití ještě se zatížením 230 kg. Přenášení lodě jest díky postranním držadlům a nepatrné váze velmi snadné. Stavbu vlastního lodního tělesa možno provésti ze smrkového a dubového dřeva a ze sololitu. Při amatérské práci

na delší dobu dopředu. Vedoucí oddílu musí dobře zvážit vlastní výcvikovou situaci v oddíle, tj. ovládá-li mužstvo již dostatečně základní výcvik na pramici, kanoi neb kajaku, má-li v oddíle dostatečný počet mužstva ovládající velmi dobře práci se dřevem neb jiným moderním stavebním materiálem a má-li oddíl dostatečný finanční fond na stavbu poměrně drahé plachetní lodě. To jsou tři základní hlediska, která nutno velmi reálně zvážit, ale nutno i přihlížeti k následujícím okolnostem, jako:

- 1/ nebude stavba plachetnice brzditi činnost oddílu v jeho junáckém životě?
- 2/ bude možno stavbu prováděti v místnosti
- 3/ bude možno pro plachetnici postaviti ježka a tohoto umístiti ve vodě u břehu
- 4/ v záporném případě bude možno plachetnici umístiti v loděnici
- 5/ nevzniknou kvůli užívání plachetnice v oddíle rozbroje
- 6/ a možná jiné okolnosti podle místních poměrů bude nutno bráti v úvahu

Teprve po náležitém a skutečně reálném rozvážení všech výše uvedených momentů se rozhodnete buď pro nebo proti. Rozhodnete-li se proti, jste bez práce a starostí, rozhodnete-li se pro, nastane nejdříve problém, kterou plachetnici si postavíte a potom shánění materiálu, peněz a ještě více práce a dalších a dalších starostí. Jsem přesvědčen, že rozhodně nebudete stavěti plachetnice R-řídny podle RORC ani podle JOG, ale vyberete si plachetnici, vhodnou pro mládež skautského věku a vhodnou též pro naše vodní a povětrnostní poměry a že tuto plachetnici budete stavěti sami. Skaut jest šetrný a pracovitý a hlavně oddíl nebude míti dostatečných finančních prostředků na zakoupení hotové plachetnice.

V důsledku toho bude oddíl nucen vybrati plachetní loď cenově dostupnou, stavebně nenáročnou. Taková loď byla již vytvořena v roce 1947 v Anglii, typu Cadet. Jest to plachetnice speciálně konstruovaná pro mládež, která splňuje tři základní požadavky: cenově přístupná, vhodná pro amatérskou stavbu a díky svým uzavřeným komorám bezpečná. O výborných vlastnostech této plachetnice mluví její rozšíření, neboť jen v posledních třech letech bylo SSSR, Polsku, Německu, Anglii, Maďarsku, Španělsku a Itálii postaveno více jak 5.000 těchto lodí. Plachetnice jest konstruována tak, že jest možno jí používat jako normální říční člun, poháněný pádly, neb po oplachtění lze s ní plachtiti na řekách, jezerech, přehradách i na moři. Vzhledem k svým dvěma uzavřeným komorám pluje při úplném zalití ještě se zatížením 230 kg. Přenášení lodě jest díky postranním držadlům a nepatrné váze velmi snadné. Stavbu vlastního lodního tělesa možno provésti ze smrkového a dubového dřeva a ze sololitu. Při amatérské práci

1/ Kronika v podstatě nevedená

Vzniká tím, že po návratu z výpravy, tábora, výletu či puťáku se řekne: hele, třeba Bimbo, napiš o tom něco do kroniky. Dotyčný zjevně neochotně cosi zamručí, načež nastávají možné subsituace:

- 1/a/ určený skaut nenapíše nic, 1/b/ po dvou týdnech až měsících /pod hrozbou ztráty bodů/ vydoluje ze své paměti, že oddíl kamsi jel a odtamtud přijel, což písemně vyjádří, 1/c/ popíše jednu či dvě příhody, obvykle nepodstatné, na které si vzpomene.

Kronika v podstatě nevedená se vyznačuje titulem, několika strohými záznamy a množstvím nepopsaných listů papíru.

2/ Kronika v podstatě vedená

Je již vyšším vývojovým stupněm. Zkušený kapitán při vydávání rozkazu určí, kdo záznam napíše, a to buď z celého podniku, nebo za určitý den. Jmenovaný skaut zbledne, vyloví zápisník a prvních dvacet až dvacetpět minut pečlivě zaznamenává počasí, stav vody dnes ráno, popisuje kolemjdoucí, kdo přišel pozdě a podobně. Načež se zhnusí nebo je stržen děním a přestane zapisovat, je to celkem jedno, protože svoje poznámky obvykle ztratí nebo utopí. Příhodí-li se ta výjimečná událost, že záznam dochová, obvykle jej po sobě nerozluští a ubohý skaut realizuje možnosti uvedené již výše pod body 1/a/ až 1/c/.

Tento typ kroniky je typický tím, že je značně nesourodý, chybí záznamy z různých akcí, nezaznamenává podstatné události a obvykle je tato kronika i nezábavná.

Jak z letného pohledu patrné, svědomitý kapitán se bude hledět přiklonit k vývojově nejvyšší fázi, což je

3/ Kronika skutečně vedená

Pro splnění vytčeného úkolu jest zapotřebí dbáti řady subjektivních a objektivních činitelů. Doporučuje se jmenovati rozkazem lodního písaře. Tento dostane do opatrování kroniky, vymáhá od postižených čitelně napsané a vyzdobené denní záznamy, stanoví obecně platné zásady, kterak psáti do kroniky a kroniku či lodní deník kompletuje. Jeho práce se nejspíše podobá práci redaktora.

Je výhodné vést jednak průběžnou kroniku, která zaznamenává oddílové schůzky a kratší oddílové podniky, jednak na táborech a puťácích zvláště kroniku zvanou lodní deník. Lodní deník po ukončení podniku je zkompletován, vybaven fotografiemi, svázan a uložen. Po čase tak vzniká soubor, který - mimo jiné - je jednou ze součástí tradic oddílu a je se zájmem čítán i po létech.

Lodní deník si zaslouží naší pozornosti a věnujeme mu tedy více místa.

Z čeho se skládá?

Především z tuhých desek, na nichž je napsáno, oč se jedná /"Expedice Lužnice", Vltava 1969" aj./.

Dále z titulního listu, kde je na věčné časy uchováno: místo /nebo odkud a kam/, čas /od kdy do kdy/, kdo podnik vedl a kdo všechno se účastnil, případně v jakých funkcích. Ve středu titulního listu budiž vymalována vlajka oddílu nebo jeho číslo.

Každý den v lodním deníku začíná originálem nebo opisem denního rozkazu. Tím jsou zafixována nejdůležitější fakta: stav, počasí, jídelníček, bodování, počet ujetých km a podobně.

Následuje vlastní popis nebo líčení. Doporučuje se vypsat věci podstatné, které nejsou obsaženy v rozkaze: proč Bobři připálili polévku, jak Kim spadl s jezu, kde kapitánovi spadla fajfka do vody, jak Slonovi vylezl ve stanu krtek ze země a podobně, jako co dělal Ťous, když měl za košilí užovku.

Dále jest chvályhodné popsat věci i zdánlivě méně reálné: jaká byla nálada při strkání lodí za nízkého stavu na Staré řece, jak vypadal západ slunce na Rožmberku a jiné záležitosti citů.

Hodí se připojit výsledek pozorování rostlinstva a živočišstva, návštěvy kulturních památek a jiných pamětihodností.

Zvláštní pozornost necht je věnována popisu soutěží a jejich výsledkům.

Velice důležitá je jedna zásada: denní záznam v lodním deníku musí být napsán týž den večer. Určený námořník necht dostane papír a další potřeby spolu s hodinou času. Jedině tak zaznamená to podstatné a zachytí neopakovatelnou náladu dne. Zpoždění byt jen o jeden den setře bezprostřednost dojmů. Události večerní, případně noční buďtež zaznamenávány druhý den.

Po vnější stránce se osvědčil sešitový formát /A5/ s děrovanými listy v pořadači. Po ukončení podniku se listy /popsané/ vyjmou, dírkami se provlékne provázek, rovněž tak deskami, a ejhle, lodní deník spatřil světlo světa a je zařazen do sbírky kronik.

Na závěr napíše kapitán zhodnocení nebo doslov - může napsat z jeho pověření lodní písař. Dodatečně se vlepi fotografie /jsou-li/.

Mimo kroniky průběžné a lodních deníků z táborů nebo dalších výprav si vodácký oddíl obvykle vede záznam o ujetých kilometrech. Je to něco jako účetní kniha, do které se po zakotvení v mateřském přístavu zapíše, která posádka - případně kdo - ujel kolik km a kolik šlajzen zdolal. Je to takové vodácké účetnictví a není nezajímavé ke konci roku udělat bilanci.

Obzvláště pilné posádky - družiny - si založí vlastní deníky nebo KRONIKY%

Dbejte na kroniky. Vzpomínky vyblednou, i nejtvrďší chlapi se budou jednou ohlížet zpátky, a každý si rád přečte - nebo poslechne při táboráku - jak to bylo tenkrát, když na Suchomelu utopil kecky.

František Gerstäcker

KOŘISTÍ ALBATROSŮ A RACKŮ

Nad mořem duje a bouří vichr v divoké, bezuzdné zlobě, kupí vlny vysoké jako hory a žene vlnu za vlnou v šílené hře jako strašidelné nestvůry. Všechno vře a jitří se, vodní spousty se převalují po rozbouřené hladině a navzájem se prostupují. Letící meluzína koná tam dole svůj ples a ladí již nástroje k divokému, strašnému kousku. Běda tomu, kdo se postaví do cesty jejímu hněvu.

"Haló, plachtu." Do bouře a hrůzy se odvažuje drzý člověk na kymácející se lodi. Vodítkem je jim pouhý kompas, ukazující cestu vodní poušti. Nebezpečí a smrt buď loď nevidí, nebo nedbá. Na palubě je vše dobře upevněno a opatřeno. Plachty jsou těsně svinuty na stěžních. Neposkytují skučící vichřici nejmenší opory; nemůže jimi cloumati a je rváti. Jen nepromokavá přední plachta pevně proti vichru napjatá, podporovaná postavkem, a plachta vichrová dokazují, že je ještě život na palubě a že mužstvo čelí bouři.

Nad kypícími vlnami divokou rychlostí větru poháněn, volným mocným úderem křídel vesluje albatros, ve velikých kruzích obléhá zvědavě loď a přelétá se strany na stranu v hladkém, cestě podobném korytu, vyrytém ve vlnách hlubokou zádí lodi. Ostražitě otáčí hlavu, zda by munějaké lahůdka, hozená z lodi, hlavně kus masa, nepřinesla vítanou změnu v jednotvárné rybí stravě.

Celý nárůdek modrých a bílých skalních holubů se žene již dlouho za zádí lodi. Prudce nánávajíc křídly vrhají se na kus hadru nebo koudele. O každý odpadek, kuchařem vyhozený, strhne se váda. Křičíce ženou se rackové po kouscích slaniny, navlečených na udicích, jež námořníci zavěsili na dlouhé niti. Jsouce lačni lahůdky, sami se stávají kořistí.

Po celé dni tak, provázejí loď, za noci odpočívají na jejích ráhnech a příštího dne táhnou za ní neúnavně dále. Námořníkovi jsou vítaným druhem na osamělé cestě. Rád pozoruje jejich hbitý let a se zalíbením sleduje jejich kroužení. A když poletují sem a tam za větrem, což dělají rádi, říkává, že dohlížejí, jsou-li pažení a plachetní provazce dobře upevněny, aby udržely lano ráhna. Vždyt i námořník rád sedává za větrem pod velikým člunem, dívá se na jejich let a žvatlá a vypravuje. Jednou o té, podruhé o oné příhodě; většinou začíná, že tehdy právě tak poletovali a slídili rackové, kdy on, plavě se u toho či onoho pobřeží na prouchaném korábu nebo na těžce poškozeném člunu, bojoval proti rozezlenému živlu. Vypravuje, že často se octl na zemi tak, jak jej Bůh stvořil a začínal zase nanovo. Sotva však vstoupil na pevninu, už se ho opět zmocnila nesmírná touha po širém, vlnícím se, zrádném a přece tak námořníkovi drahém moři ...

Právě tak se dělo námořníkům i na palubě zdatné, malé americké bridgy "ZUZANY". Ostrou přídí se vrhala směle vstříc hrozivým vlnám, vysokým jako věž. Často, když se zabořila hluboko do křišťálových spoust, rozevřela se pod ní propast, takže se zdálo, že ji první obrovská vlna smete a pohltí. Než briga

se vždy zase v pravý čas vyhoupla znovu, jsouc odhodlána k boji, a razila si cestu přídou, na níž byl ozdobně vymalován obraz její patronky. Nedbajíc ran, jež v potyčkách obdržela, spěchala rychle kupředu.

"Je to přece jen zdatná loď", podotkla stráž, skrytá před větrem pod velikým člunem. Ze stran byla kryta sudy s vodou, dobře upevněnými, které jí skýtaly dostatečnou ochranu proti zuřící bouři. "Utěsněná a pevná, jako žádná jiná. Ať mne varoch, potuluje-li se tu někde na blízku ještě jiná loď, aby nabrala při takovém počasí tak málo vody. - Až se ten tanec přežene, za 10 minut vyčerpáme tu krapku vody, jež sem vnikla."

Tato pochvalná slova pronášel mladý chlapík, hustých, kučeravých vlasů, jež se sotva vešly pod námořnickou čapku, a upřímných rysů. Kamarádi mu říkali Rhode Island, podle ostrova, odkud pocházel, místo rodného jména Jarnes Rhode.

"Bohudíky, hochu", odpověděl jeden z jeho přátel, starý, bouří a větrem osmahlý námořník, vlasů a obočí bílých jako sníh a kostnatých údů. "Neboť jen ten ví, co je to mít pod sebou dobrý koráb, není-li nikde v dohledu pobřeží, kdo alespoň jednou za takového počasí jako dnes stál den a noc u čerpadel a pracoval, aby se zachránil, zatímco se dovnitř drala smrt všemi skulinami. To má na svědomí mé bílé vlasy, neboť vězte, že mi nezbělaly dlouhou řadou let, nýbrž za jedinou hlídku. Dej mi Bůh, abych už nespatrił, cò tehdy."

"Což dostala zde u mysu Hornova vaše loď trhlinu?" ozval se třetí, hovící si dosud na hromadě lan.

"Ano, příteli, to byly zlé chvílky", odvětil starý mořský medvěd pohroužen jsa ve vzpomínky, "to bylo na lodi "Krásné Amalii", a přec široko daleko nebrázdil moře znamenitější koráb."

"Jak jste jej dostali do přístavu?"

"Nemyslím, že bychom to byli tak daleko vydrželi, dva muže to odplavilo ještě při práci, jiní dva onemocněli, počali blouzniti a museli býti uloženi na lůžko. Jeden z nich se dostal na palubu a v horčce skočil do moře. Devátého dne nás potkala anglická loď a přijala nás na palubu. Sotva jsme se ocitli na jejich palubě, naplnil se náš vrak vodou a zmizel se vším všudy ve vlnách."

"Ach co. Čemu vzpomínat smutných historií, když právě bouře buší do lodních boků." zvolal Rhode mrzutě. "Pravil jste však, že nikdy už byste nechtěl uzříti, co tehdy. To se přece netýkalo té nehody na "Amalii", či ano?"

Stařík si podepřel oba lokty o kolena, zahleděl se před sebe a tiše se rozhovořil: "Vy dnešní mládež jste docela jiní, nežli jsme bývali my. Vysmíváte se a dohníváte se, že jste úžasně chytrí. Proto udělá člověk nejlépe, když mlčí." Stařík potřásl hlavou a pokračoval však dále: "Každé pobřeží má svého zvláštního strážce, ale o to nejde. Co jsem prve napověděl, týkalo se černého muže. Co byste řekli, kdyby se k vám teď přitočil s boku člun a vysadil vám na palubu cestujícího. Zažil jsem to již a kdo se s ním první setká nebo o něj pronesuví, ten je synem smrti."

"Až uvidím přijížděti člun v tomto rozbouřeném moři", řekl Rhode se smíchem, "pak vám uvěřím, Tome, ale dříve ne".

Pojednou k nim zazněl divoký výkřik, takže lodníci poděšeně vyskočili. "U Dábla, Rhode," zvolal jeden, "vždyť se třeseš na celém těle".

"Nesmysl", mumlal mladý námořník, ale přitom vrhl pokradmu pohled na širé moře. Ostatní přeběhli právě za smíchu na druhou stranu lodi, aby se vyhnuli vlně, přehoupnuvší se přes palubu. Rhode odešel a uchýlil se pod ochranu lodní šalupy, aby tam o samotě poseděl. Noc uběhla bez nového vzrušení. Lodníci právě posnídali. Kapitán vyšel na palubu, kde již několik mužů spravovalo plachtu včera natrženou. Rhode Islandovi bylo nařízeno, aby přidržel lanem odstávající ráhno. Mladý námořník se vyšplhal až na okraj ráhna. Loď se kýmácela v mohutných kyvech a moře se pod ní otvíralo a vysoce vzdouvalo. Rhode se cítil bezpečný v provazoví jako na palubě. Obtočil lano kolem konců obou ráhnen, postoupil ještě o kus dále, aby zachytil trámec, visící na kraji ráhna, vysmeknutý ze svorníku. V téže chvíli zaznělo k němu zdola zvolání! "Haló, člun." Mladým námořníkem to trhlo, ztratil rovnováhu a chytil se lana. Ale výkyv lodi, nastalý současně s nenadálým pohybem Rhodeovým, zvýšil prudkost, které jedna ruka nebyla sto čeliti. Lano se mu vysmeklo a tělo mladého námořníka dopadlo do vln za lodí.

"Muž přes palubu." Zazněl desateronásobný výkřik a hned všichni skočili k lanům, aby zachránili kamaráda. Ačkoliv loď plula jen velmi zvolna, bylo již tělo nešťastníkovy tak daleko, že nešlo hoditi k němu lano.

"Pomoc" Zazněl jeho úzkostlivý výkřik, pronikající kostmi. Hejno holubů, kroužících ojedinele nad mořem, shluklo se v mžiku v chumáč a pozorovalo ještě bázlivě novou kořist. Kormidelník potřásl hlavou a nespouštěje z tonoucího zraku, tiše řekl: "Je vyloučeno spustiti člun. Než do něho usadíme mužstvo, roztrhne se nám o lodní bok."

Starý Tom přikývl a zašeptal: "Viděl jej. Což jsem si to nemyslí? Ubožák, co mu pomohlo zapírat? Nyní mi uvěř." Věděl sice, že už žádná lidská moc nemůže pomoci, když nad ním se shromažďovali hustěji rackové, aby se potom vrhli dolů na vzácnou kořist. Dva albatrosi shlédli hejno holubů a racků a zamířili k nim mocnými údery perutí. Zatáli zobák do vítané kořisti a za chvíli provedli svůj druhý útok s větší lačností. Lodníci sestupovali zvolna dolů a odcházeli na před. Loď bojovala dále proti zuřícímu vlnobití, které právě dostalo svou oběť. Daleko za větrem se nyní objevila plachta prve již hlášená. Za hodinu opět zmizela a albatrosové nesení těžkopádnými údery silných perutí, následovali loď doufající v novou kořist.....

Kapitánská poště č. 7/1969 - informační oběžník vodních skautů.
Vydává vlastním nákladem HKVS v Praze - pouze pro vnitřní potřebu.

V Praze dne 17. 9. 1969
